

در میزگرد آتیه‌نو به مناسبت روز «کارآفرین» مطرح شد

اکوسیستم استارت‌آپی چگونه رشد خواهد کرد؟

میزگردی جهت بررسی وضعیت امروز کارآفرینی در ایران و مشکلات و معضلات این حوزه ترتیب دادیم. این رویداد با حضور «مهدی غیبی» از اولین‌های فعال در اکوسیستم استارت‌آپی و فعال در حوزه حوزه‌فین‌تک و حمل‌ونقل هوشمند و «محمدرضانجفی‌منش»، کارآفرین و رییس کمیسیون بهبود فضای کسب‌وکار اتاق بازرگانی تهران برگزار شد و آنان در این رابطه به بیان نقطه‌نظرات خود پرداختند. در این رابطه، نجفی‌منش معتقد است: «در هر صورت رشد کارآفرینی باعث رشد اقتصاد کشور خواهد شد. نباید روحیه دلالتی در کشور توسعه پیدا کند. در حال حاضر دلالتی و واسطه‌گری با کمترین موانع مواجهه است، اما در مقابل کارآفرینی با موانع ریز و درشت همراه است؛ در صورتی که دلالتی کمترین تأثیر را بر اقتصاد یک کشور دارد و به تورم دامن می‌زند و برعکس تولید و ایجاد شغل باعث کاهش تورم شده و بیشترین تأثیر را بر اقتصاد خواهد داشت». غیبی نیز می‌گوید: «در کارآفرینی، ما لان داونسل روبه‌رو هستیم؛ یک نسل، نسل ما که همه روی عرصه‌های جدید و با تکنولوژی آمدند، با یک ادبیات و یک فرهنگ جدید و متفاوتی عرضه کردند و یک نسل هم نسل قدیم بازاری‌ها. بخشی از اینها با فرهنگ جدید همراه شده‌اند اما یک تعداد دیگر هنوز نه.»

بیشترین کمک را خواهد کرد. در بسیاری از نقاط دنیا، دولت‌ها نقش هماهنگ‌کننده و تسهیل‌گر برای تولید و حمایت از کارآفرینی دارند. ایجاد تسهیلات ارزان، فراهم کردن زیرساخت سخت‌افزاری و نرم‌افزاری، معافیت‌های مالیاتی و بیمه‌ای، مشق‌های مختلف مالی و اعتباری و بسیاری از موارد دیگر از جمله اقداماتی است که دولت و ارگان‌های زیرمجموعه آن خود را ملزم به ارائه آن به افراد کارآفرین می‌دانند. این روند در برخی کشورها با جدیت دنبال می‌شود و می‌بینیم که هر سال تعداد بیشتری به کارآفرینان بزرگ این کشورها افزوده می‌شود. در این کشورها دیگر دغدغه‌ای به نام تسهیلات و مالیات، زیرساخت‌ها و... اصولاً وجود ندارد و فرد کارآفرین در گیر بخش‌های مختلف دولتی برای دریافت تأییدیه و مجوز نیست.

برای ایجاد و توسعه کسب‌وکارها در ایران، چه درخواست‌هایی از دولت دارید؟
نجفی‌منش: اینکه دولت کمک کند قطار کارآفرینی حرکت افتد و مانع‌تراشی نکنند، مشکلات این بخش حل می‌شود. یعنی اگر دولت در ایجاد کسب‌وکار مانع‌تراشی نکند، بهترین اقدام را انجام داده است. متأسفانه بسیاری از کارآفرینان جوان با فکر و ایده نو به ایجاد کسب‌وکار وارد می‌شوند، اما با مانع‌تراشی‌ها و موانع بسیاری روبه‌رو

تضمین و حمایت کند، بشدت احساس می‌شود. باید قوانین در این حوزه یکپارچه شوند تا ارگان‌ها و سازمان‌ها بر اساس آن پیش بروند؛ نه اینکه هر بخشی بر اساس قوانین و مقررات و دستورالعمل سازمانی خود با کارآفرین برخورد کند. کارآفرینی و ضرورت توسعه و حمایت از آن باید در اولویت قرار گیرد؛ چراکه با ایجاد این فرهنگ، اقتصاد قدرتمند شکل خواهد گرفت. فرد کارآفرین از ایجاد دو تا هزاران شغل دارای اهمیت است.

در زمینه پشتیبانی از کارآفرینی، چه اقداماتی از سوی نهاد دولت یا سازمان‌های مرتبط انجام شده است؟

غیبی: باید تکلیف دولت را در بازی کارآفرینی مشخص کنیم. از طرفی، ما معتقدیم اقتصاد بخش خصوصی باید رونق گیرد، از طرفی همه دنبال مداخله مستقیم دولت و اتفاقات دیگر هستند. یعنی این مسأله تبدیل به یک شتر مرغ شده؛ یک جاهایی مرغ است، یک جایی شتر! به هر حال دولت تکلیفش این است که بگوید می‌کسری قوانین وضع می‌کنم، یکسری حمایت‌ها هم تعریف می‌کنم. عمدتاً وقتی ما از حمایت صحبت می‌کنیم، در حوزه کارآفرینی، حمایت‌ها مالی است. دولت می‌گوید من این مسیرهای دریافت وام را مشخص کردم. مثلاً الان در حوزه دانش‌بنیان فوق‌العاده بحث‌های مالی خوبی تعریف

دولت کار خود را آغاز کند یا ادامه دهد. منظور از دولت، همه ارگان‌ها و سازمان‌های درگیر در این بخش است؛ از شبکه پولی و بانکی گرفته تا سازمان‌هایی که مسئول صدور مجوز و استاندارد و همچنین بخش بیمه و مالیات و... هستند. مجموعه‌ای از این سازمان‌ها و ارگان‌ها دارند اینکه آیا فردی می‌تواند در کشور کارآفرین شود یا کاری که ایجاد کرده را توسعه دهد، دخیل هستند. بنابراین نگاه به حوزه کارآفرینی باید نگاهی ملی و بر اساس تضمین منافع کشور باشد؛ نه نگاهی بر اساس منفعت شخصی و ارگانی.

مادر حوزه کارآفرینی و توسعه کسب‌وکار قانون قابل قبولی داریم. به نظر من، حاکمیت در قالب بالادستی، ریل‌گذاری مناسبی انجام داده، اما متأسفانه در پیاده‌سازی و اجرای مشکلاتی را ایجاد می‌کند

آیا برای کارآفرینان در ایران بسترهای کافی برای ایجاد و توسعه کسب‌وکارها وجود دارد؟

غیبی: ما در حوزه کارآفرینی و توسعه کسب‌وکار قانون قابل قبولی داریم. به نظر من، حاکمیت در قالب بالادستی، ریل‌گذاری مناسبی انجام داده، اما متأسفانه در پیاده‌سازی و اجرا، بدنه اجرایی مشکلاتی را ایجاد می‌کند که مجموع این اتفاقات باعث می‌شود همه این مسائل زیر سؤال برود. مثلاً فرض کنید یک کارشناسی در فلانجا، در فلان بخش از یک اداره، یک تصمیم شخصی و سلیقه‌ای می‌گیرد که باعث می‌شود شما بگویید اصلاً حمایتی وجود ندارد، در صورتی که واقعاً قانون تعریف شده، اما آن کارمند دارد مَرّ قانون را زیر پا می‌گذارد. اعمال نظر شخصی به وفور وجود دارد. شما می‌بینید یک جاهایی هست که واقعاً به لحاظ قانونی کلی زمان کار شما را می‌گیرند و مشکلاتی برای شما ایجاد می‌کنند؛ بنابراین بستر کافی وجود دارد. شاید اغراق نباشد بگوییم ایران واقعاً بهشت کارآفرینی - با توجه به ظرفیت منابع انسانی هزینه‌های تمام‌شده و... - است، اما اینقدر اتفاقات پیرامونی وجود دارد که در کل آدم‌ها را از این قصه منصرف و با روزهای سختی مواجه می‌کند. نجفی‌منش: نمی‌توانیم بگوییم زیرساخت برای کسب‌وکار وجود ندارد، اما برای کارآفرینی باید این زیرساخت‌ها تقویت شود. به عنوان مثال در بسیاری از کشورها مراکز کارآفرینی وجود دارد، برای افرادی که ایده‌های جدید کارآفرینی دارند، تسهیلاتی برای آغاز کار ارائه می‌دهند. این روند باید در کشور ما هم ایجاد شود. حمایت از کارآفرینی باید به شکل جدی پیش گرفته شود. ضرورت ایجاد قوانینی قدرتمند و یکپارچه که کارآفرینی را

طی دودده اخیر فضای اقتصادی ایران با تغییرات عمده‌ای روبه‌رو شد که پررنگ‌تر شدن نقش کارآفرینان یکی از این دگرگونی‌ها بود. قریب به ۱۵ سال قبل در تاریخ ۱۱ آبان‌ماه سال ۱۳۸۶ بود که با مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی، روز سوم اردیبهشت‌ماه، روز تولد شیخ‌بهایی در تقویم کشور مان به عنوان روز ملی کارآفرینی نامگذاری شد. سوم اردیبهشت‌ماه روز کسانی است که در شرایط سخت اقتصاد ایران، کل سال را تلاش می‌کنند تا کاری بیافرینند. این در حالی است که مشکلات پیش روی کارآفرینان در دودسته خلاصه می‌شوند: بخشی که مربوط به دولت و قوانین و زیرساخت‌هاست و بخشی دیگر که ناشی از مشکلات اکوسیستم‌امروزی جامعه و عدم سنخیت آن با روحیه کارآفرینی است. کارآفرین، از یک‌سودل در گرو توسعه و رشد اکوسیستم کارآفرینی دارد و از سوی دیگر برای اعتمادسازی و اعتماد کردن در جامعه را به عنوان مهمترین عامل موفقیت و رشد اکوسیستم نهادینه کند. این راه، بی‌شک سخت و جانفرساست، اما برای کارآفرین کافی است که نتیجه عبور از این راه سخت و جانفرسای فایده‌ای برای جامعه و مردمان داشته باشد تا همه این سختی‌ها را به جان بخرد. به همین بهانه در «آتیه‌نو»

رامین بیات
روزنامه‌نگار

بزرگترین چالش کارآفرینی در ایران چیست؟ اصولاً یک کارآفرین با چه مشکلاتی روبه‌رو است؟
غیبی: بزرگترین اتفاقی که در حال حاضر سر راه کارآفرینی وجود دارد، عدم قطعیت در حوزه اقتصاد است. بالاخره شما نیاز دارید یکسری برنامه‌ریزی‌های مالی و زمان‌بندی داشته باشید که متأسفانه اینها با توجه به جو اقتصادی چندان میسر نیست. به عنوان مثال، شما اساساً در حوزه مالی کاری به قصه دلار و ارز و اینها ندارید، تورم داخلی خودش شما را سوپرایز می‌کند، یعنی یکسری مواد اولیه را که شما از داخل ایران تأمین می‌کردید، مثلاً در ماه گذشته با قیمت (۱۱) تومان، ماه بعد مثلاً ۱۵ تا ۲۰ درصد رفته روی بهای آن کالا. بنابراین شما نمی‌توانید برنامه‌ریزی مالی درستی داشته باشید. در حال حاضر استارآپ‌های اینترنتی با مشکل روبه‌رو هستند، بنابراین شما نمی‌توانید یک برنامه مدون داشته باشید. مثلاً الان واقعاً یک شرایطی پیش آمده که کسب‌وکارها بعضاً دو هفته یک‌بار یا در ماه یک‌بار برنامه می‌ریزند و اصلاً شما نمی‌توانید بگویید من الان برنامه می‌بندم، برای شش ماه آینده‌ام، ممکن است اتفاقی رخ دهد که در این باره عوامل زیادی وجود دارد که مؤثر است. بنابراین مهمترین عاملی که شما با آن مشکل دارید و چالش محسوب می‌شود، این است که شما ثابت را به معنای واقعی کلمه که بتوانید بر مبنای آن، چیزی را برنامه‌ریزی کنید، در اختیار ندارید. در کنار آن، یکسری اتفاقات هم وجود دارد مانند بحث‌های بوروکراسی اداری که خود یک مشکل عمده است.

نجفی‌منش: چالش‌های زیادی در این خصوص وجود

دارد، اما مهمترین موضوع، عدم اطمینان به آینده کار است. فردی که کاری را آغاز می‌کند، مطمئن نیست که آینده این کار چگونه پیش می‌رود. ما عمدتاً کالایی را تولید می‌کنیم که تا حالا وارد کشور می‌شد. برای داخلی‌سازی این کالا اطمینان کافی وجود ندارد که در صورت اجرای این کار، حمایت‌های لازم در حد استفاده از کالاهای تولیدی و جلوگیری از کالاهای وارداتی انجام شود. بنابراین این عدم اطمینان از آینده شاید مهمترین چالشی است که یک فرد کارآفرین با آن مواجه است. این مسأله برای کارآفرینان قدیمی و جدید فرقی ندارد. همگی این معضل را احساس می‌کنند. وقتی نمی‌دانید آینده برای کاری که شما در حال انجام آن هستید اطمینان بخش است یا خیر، نمی‌توانید کار درستی انجام دهید. بنابراین نیاز به قوانین و مقررات مناسب و ضمانت اجرای قوی برای ایجاد اطمینان در تولیدکننده و کارآفرین بسیار محسوس است.

دومین مورد این است که اعطای کمک بشدت ضعیف است و عدم اطمینان به شرکت‌های جدید هم وجود دارد. در صورتی که بسیاری از شرکت‌های جدید با سرمایه‌های کم، کار خود را آغاز کرده‌اند و بسیار موفق وارد بازار شده‌اند. این بزرگترین چالش‌ها در مسیر کارآفرینی است. البته ذکر این نکته ضروری است که کارآفرینی در هر شرایطی مهم است، اما برای اقتصاد امروز کشور ما که دچار تورم است، این تولید و ایجاد اشتغال از سوی افراد کارآفرین اهمیتی دوچندان دارد. کشوری که دچار تورم است نیاز به افرادی دارد که شغل ایجاد کنند و تولید را در همه بخش‌ها افزایش دهند. سیاست‌های اشتباه افراد کارآفرین را دلسرد می‌کند و این موضوع اصلاً برای اقتصاد، صنعت، تولید و... مفید نیست. بنابراین در شرایط فعلی باید اقداماتی انجام شود تا کارآفرین با اطمینان از پشتیبانی

یادداشت

الزامات یک کارآفرینی موفق

زهراتوسلی

روزنامه‌نگار

الزامات کارآفرینی در کشورها و مناطق مختلف (بسته به شرایط و وضعیت گوناگون) متفاوت است؛ اما در کل این مسأله با مفروضاتی مانند ایده خلاقانه سرور دارد. یک کارآفرین باید ایده‌ای خلاقانه داشته باشد تا بتواند در برابر رقبای خود مقاومت و رشد کند. از سویی کارآفرین باید برنامه‌ریزی دقیقی برای رسیدن به اهداف خود داشته و این برنامه می‌بایست در دسترس و قابل اجرا باشد. همچنین برای رسیدن به اهداف بزرگ، کارآفرینان باید به تحقیق و توسعه و ابتکار خود اعتماد کنند و به دنبال یافتن راهکارهایی برای بهبود عملکرد خود باشند. در این رابطه یک کارآفرین باید تجربه‌ای مناسب داشته باشد تا بتواند با مشکلات موجود روبه‌رو شده و راه‌حلی برای حل آنها ارائه دهد. از سویی یک مدیر خلقی باید بتواند مالیات‌ها و هزینه‌های خود را مدیریت کند و برای پرداخت به موقع آنها در آمدی داشته باشد. استفاده از فناوری نیز باید مدنظر قرار گیرد. باید از فناوری‌های جدید استفاده کرد تا بتوان با تغییرات سریع در بازار روبه‌رو شد و با رقبای خود رقابت کرد. همچنین کارآفرین باید بتواند با استفاده از تبلیغات و بازاریابی، مشتریان خود را جذب و برای فروش محصولات خود تلاش کند. در کارآفرینی باید بازار به خوبی شناخته شود و تحلیل‌های دقیقی از رفتار مصرف‌کنندگان و رقبا وجود داشته باشد تا بتوان بهترین تصمیمات را برای کسب‌وکار گرفت. از سویی شما برای موفقیت در کسب‌وکار، نیاز به مدیریت و برنامه‌ریزی منابع انسانی دارید. این شامل جذب، حفظ و توسعه نیروهای انسانی، ارتقای فرهنگ سازمانی، ایجاد انگیزه کاری و ارزیابی کارکنان است. همچنین برنامه‌ریزی کسب‌وکار باید دقیق و مفصل باشد و همه جزئیات را پوشش دهد. این برنامه شامل تحلیل شرایط، تعیین هدف‌های کوتاه و بلندمدت، استراتژی بازاریابی و فروش، برنامه مالی و... است. از طرف دیگر، کارآفرینی می‌تواند به نتایج متعددی منجر شود؛ از جمله به ایجاد فرصت‌های شغلی در جامعه کمک کرده و برای افراد از هر سطحی فرصت‌های شغلی ایجاد کند. همچنین کارآفرینان توانایی آن را دارند تا با راه‌اندازی کسب‌وکارهای موفق، درآمد قابل توجهی را کسب کنند. این در حالی است که کارآفرینی برای افراد فرصتی است تا توانمندی‌های خود را در زمینه‌های مختلف بهبود بخشند و با یادگیری مهارت‌های جدید به رشد و توسعه شغلی خود بپردازند. کارآفرینی با راه‌اندازی کسب‌وکارهای موفق می‌تواند به ایجاد ارزش و ثروت برای جامعه کمک کرده و به تحقق ایده‌های جدیدی که به حل مشکلات و نیازهای جامعه کمک می‌کنند، اقدام کنند. نکته بعدی این است که با وجود کارآفرینی، رقابت در بازار افزایش می‌یابد که این موضوع می‌تواند به کیفیت بالاتر و قیمت پایین‌تر محصولات و خدمات منجر شود. طبعاً در چنین شرایطی اگر بستر و شرایط لازم برای توسعه کارآفرینی مهیا شود، اقتصاد کشور می‌تواند در مسیر توسعه و پیشرفت قرار گیرد و در نتیجه بسیاری از تکران‌های اقتصادی که امروز رخ می‌دهند، دیگر تکرار نمی‌شود، اما این کار مستلزم برنامه‌ریزی مدون و دقیقی است که دولت باید آن را اجرا کند. حال باید منتظر ماند و دید در این زمینه طی آینده نه‌چندان دور، چه گام‌هایی برداشته خواهد شد.

می‌شوند؛ موانعی که بسیاری را از ادامه کار منصرف می‌کند. تسهیل‌گری یعنی اینکه بخش‌های مختلف دولتی خود را صاحب آن کار بدانند و به فرد کارآفرین برای ایجاد و توسعه کار کمک کنند. اصولاً برای ایجاد اشتغال و کارآفرینی باید در مسئولان در حوزه‌های مختلف شوق وجود داشته باشد. مسئولان اگر با فرد و افراد کارآفرین همراهی داشته باشند، اصولاً این فرهنگ در کشور جا خواهد افتاد و اقتصاد ما به حرکت می‌افتد.

شما چه برنامه‌هایی برای توسعه کسب‌وکار خود دارید؟ آیا امکان توسعه در شرایط فعلی وجود دارد؟

نجفی‌منش: امکان توسعه کسب‌وکار به شرطی اتفاق می‌افتد که واردات مشابه کالا محدود شود.

شده، یعنی تسهیلات بسیار مناسب است و حمایت‌های خوبی در نظر گرفته شده؛ بنابراین می‌گویم من قوانین را می‌گذارم، از آن طرف حمایت‌های مالی و منابع را مشخص می‌کنم تا مسیر باز شود. اما در ادامه متأسفانه شما درگیر بانک‌ها و یا گیر عدم درست‌اجرای قوانین و حمایت‌های مربوطه از سوی یک عده معدود می‌شوید. نجفی‌منش: دولت و سازمان‌های مرتبط باید حمایت به مفهوم واقعی کلمه داشته باشند. برای حمایت باید هم به کارآفرینان کمک کنند و هم اجازه رشد به این سازمان‌ها را در کشور بدهند. در غیر این صورت گرفتاری‌های کارآفرینی ادامه پیدا خواهد کرد. حمایت دولت باید به شکل تسهیل شرایط کسب‌وکار و ایجاد هماهنگی بین سازمان‌ها و ارگان‌های زیرمجموعه خود باشد. دولت بسا یکپارچه کردن خدمات به این افراد بهترین و